

Dkt. Tiberius Rata, Theolojia ya Agano la Kale, Kipindi cha 2, Mungu kama Muumba

© 2024 Tiberius Rata na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Tiberius Rata katika mafundisho yake kuhusu Theolojia ya Agano la Kale. Hii ni kipindi cha 2, Mungu kama Muumba.

Habari zenu nyote. Leo, tutazungumzia kuhusu Mungu kama Muumba. Kama mnavyojua, Biblia inaanza na, Hapo mwanzo, Mungu aliumba mbingu na dunia. Kwa hivyo, Mungu anajifunua kwanza kama Mungu Muumba.

Lakini Musa anapoandika maneno hayo, haandiki katika ombwe. Mojawapo ya hadithi zilizoenea za wakati huo, Musa alipokuwa akiandika Mwanzo, ni Enuma Elish. Na Enuma Elish inamaanisha tu kwenda juu, kwa sababu ndivyo inavyoanza, hadithi maarufu zaidi ya Mashariki ya Karibu ya kale kabla ya Mwanzo, ambayo inasimulia hadithi ya uumbaji ya Wasumeri-Waakkadi huku ikielezea jinsi Marduk alivyokuja kuwa Mungu mkuu huko Babeli.

Katika Enuma Elish, Marduk anataka kupata ukuu miongoni mwa miungu, na anapigana na Tiamat. Anakata mwili wake katikati, na kutoka kwenye mwili wa juu, anaumba mbingu, na kutoka kwenye mwili wake wa chini, anaumba dunia. Na hiyo ndiyo ilikuwa hadithi iliyoenea katika Enuma Elish.

Enuma Elish pia huzungumzia miungu wadogo. Unajua, ulikuwa na miungu mikubwa, na kisha ulikuwa na miungu midogo. Miungu wadogo, miungu wadogo, walikuwa na kazi ya kuchimba mifereji ya umwagiliaji, na kisha hawakupenda hilo; waliasi, na hilo lilisababisha uumbaji wa wanadamu.

Kwa hivyo, ni muhimu sana kuelewa kwamba hadithi ya uumbaji tuliyonayo katika Biblia haisimuliwi katika ombwe. Lakini tena, kulikuwa na mawazo huko nje. Wamisri walikuwa na kile kinachoitwa hadithi za uumbaji.

Kulikuwa na hadithi nyingi za uumbaji huko nje. Katika moja ya hadithi za uumbaji huko Misri, Noom ameketi kwenye gurudumu la mfinyanzi wake, akimtengeneza mwanadamu juu yake. Mara tu alipomuumba mwanadamu, aligundua kuwa hakuwa na uwezo wa kumpa uhai.

Kwa hivyo anamwita mkewe na kusema, Hujambo mpenzi, njoo hapa. Kwa hivyo, mke anakuja na kuzaa uhai ndani ya mwanadamu. Kuna hadithi katika Mashariki ya Karibu ya kale ambapo ulikuwa na miungu wakifanya sherehe za ulafi na miungu mingine, na kutokana na muungano huo, una ubinadamu.

Kwa hivyo, kuna mambo mengi ya machafuko na yasiyo ya maadili katika kile kinachoitwa hadithi za uumbaji katika Mashariki ya Karibu ya kale. Na tunapoiangalia Biblia, hatuoni kitu kama hicho. Kila kitu ni cha mpangilio sana.

Hakuna kitu cha machafuko. Sasa, bila shaka, Musa anatumia maneno yaliyotumika wakati huo na dhana, lakini haimaanishi kwamba Musa anaiga kutoka kwa Enuma Elish au wengine, kwa mfano, kutoka kwa hadithi ya Gilgamesh. Hapana, anatumia maneno yaliyotumika katika nyakati hizo na katika sehemu hizo, lakini hawii, kama baadhi ya watu wanavyopendekeza.

Kwa hivyo, Mwanzo, kwa njia fulani, ni mzozo dhidi ya hadithi za mataifa mengine. Lakini Mungu alimwongoza Musa kuandika kwa sababu ni wazi kwamba Musa hakuwepo wakati wa uumbaji. Lakini anapomhimiza Musa kuandika, Musa anaandika simulizi yenye mpangilio mzuri sana.

Hakuna kitu cha machafuko. Mungu hapigani na mtu yeyote. Anazungumza ulimwengu ukawapo.

Kwa hivyo, Mwanzo unatufundisha tangu mwanzo, na Biblia inatufundisha Mungu ni nani na anafanya nini. Na Mwanzo unatufundisha si tu ni nani aliyeiumba bali jinsi alivyoifanya alipoifanya hapo mwanzo. Kisha una uumbaji wa wanadamu na kisha siku ya Sabato.

Kwa hivyo, ni muhimu sana kuiangalia katika muktadha. Na, bila shaka, unaanza mwanzoni na muhtasari wa utangulizi; mwanzoni, Mungu aliumba mbingu na dunia. Tena, hilo si bahati mbaya kwa sababu linatufundisha, kwanza kabisa, ni nani aliyeumba, alipoumba, hapo mwanzo.

Kwa maneno mengine, hakukuwa na kitu kabla ya tukio hili, na inatufundisha kile Mungu alichoumba. Hapo mwanzo, Mungu aliumba mbingu na dunia. Mbingu na dunia ni mifano ya usemi, inayoitwa merism, ambapo maneno mawili yanayopingana yanaashiria kitu kizima.

Kwa mfano, katika Zaburi 139, Daudi anasema, Bwana, unajua ninapoketi ninapoamka. Vinyume viwili vinaashiria kitu kizima. Mungu anajua nini kunihusu? Anajua kila kitu.

Kwa hivyo, Mwanzo 1 inaposema, hapo mwanzo, Mungu aliumba mbingu na dunia, hiyo ina maana kwamba aliumba kila kitu. Kwa hivyo, darubini ya Hubble inapogundua galaksi mpya, Mwanzo 1 inatuambia kwamba Mungu aliziumba hizo. Kwa hivyo, ni muhtasari muhimu sana.

Na kisha katika 1:2 unapata siku hii ya kwanza ya uumbaji, dunia ilikuwa ukiwa na utupu, na giza lilikuwa juu ya uso wa vilindi vya maji, na Roho wa Mungu alikuwa

akitulia juu ya uso wa maji. Tangu mwanzo, tena, tunaona kwamba Mungu, Roho, pia alikuwepo wakati wa uumbaji. Na kisha Yohana 1:1 inatuambia kwamba Mungu Mwana alikuwepo wakati wa uumbaji.

Kwa hivyo huu ndio mwanzo wa fundisho la Utatu, lakini tena, huwezi kuthibitisha hilo kutoka kwa mistari hii, lakini ni mwanzo wa fundisho la Utatu. Kwa hivyo, basi kinachofuata katika siku hizi za uumbaji ni kile ambacho wengine hukiita uchambuzi wa mfumo, ambapo Mungu huunda kisicho na umbo na kujaza utupu. Kwa hivyo tena, uumbaji wenye mpangilio mzuri sana.

Mwanga siku ya kwanza, hewa na bahari, nchi kavu siku ya tatu, jua, mwezi, na nyota huonekana tu siku ya nne. Naam, vipi una mwanga siku ya kwanza, halafu una jua, mwezi, na nyota? Je, unaweza kuwa na mwanga bila jua, mwezi, na nyota? Naam, tukiangalia katika Maandiko, unaweza kuwa na mwanga bila jua, mwezi na nyota. Unaonekana katika Kutoka, na ni wazi, unaonekana katika kitabu cha Ufunuo.

Kisha una viumbe vya angani na baharini siku ya tano na viumbe vya ardhini siku ya sita. Kisha, mwisho wa mwisho na uumbaji wa siku ya Sabato pia ni muhimu sana, kwa sababu katika Enuma Elish, kile ambacho watu wanakitakasa au miungu wanakitakasa ni nafasi. Katika kitabu cha Mwanzo, Mungu hutakasa wakati, si nafasi, jambo ambalo ni muhimu sana.

Na, bila shaka, katika amri ya nne, tena, jambo lile lile linaonekana siku ya siku ya Sabato. Kwa hivyo tena, tunaona muundo thabiti hapa katika siku za uumbaji. Mungu alisema, na iwe, hiyo ndiyo amri na utimilifu, na ikawa hivyo.

Na tathmini na Mungu akasema kwamba ilikuwa nzuri. Baadhi ya watu husema, vema, Biblia inatufundisha tu ni nani aliyeiumba, si jinsi alivyoifanya. Basi, swali ni, kwa nini tuna mfumo wa muda? Kulikuwa na jioni, na kulikuwa na asubuhi.

Naam, siku ya kwanza, siku ya pili, siku ya tatu, siku ya nne. Naam, kwa nini? Kwa sababu Mungu alitaka tujue si tu ni nani aliyeiumba bali jinsi alivyoifanya. Dhana hii ya mfumo, tena, inategemea Mwanzo wa kwanza na wa pili, ambapo inasema kwamba dunia ilikuwa bila umbo na utupu.

Naam, ndivyo Mungu anavyofanya katika siku za uumbaji. Anaumba kisicho na umbo siku ya kwanza, ya pili, na ya tatu, na anajaza pengo siku ya nne, ya tano, na ya sita. Sasa, baadhi ya watu wameendeleza hili na kusema, ona, hii inathibitisha kwamba ni mbinu ya kifasihi tu, na haiwezi kufasiriwa kihalisi.

Lakini swali ni, kwa nini hatuwezi kufanya yote mawili? Na jibu ni kwamba unaweza kufanya yote mawili. Na nadhani unaweza kuwa na siku moja, mbili na tatu, nne, tano, na sita kama siku halisi. Na hazipingani.

Mungu hajitambulishi tu kama muumbaji, bali pia katika mstari wa ishirini na sita, tunao. Mungu anasema, na tufanye watu kwa mfano wetu kwa sura yetu, wakatawale samaki wa baharini, na ndege wa angani, na wanyama wa kufugwa, na nchi yote, na kila kitambaacho kitambaacho juu ya nchi. Swali ni, sisi ni nani? Tufanye watu.

Kwa hivyo, wasomi walikuja na dhana chache hapa. Baadhi ya watu wanasema kwamba Mungu anazungumza na miungu mingine ya Mashariki ya Karibu ya kale, unajua, Marduk wa ulimwengu na miungu mingine, unajua, Mabaali na Maasherothi . Hapana, sivyo vinavyotokea hapa.

Lakini wengine wanasema hivyo ndivyo inavyotokea. Mungu anawaambia viumbe wengine, hebu tuungane sote na tuumbe hili pamoja. Baadhi ya watu wanasema ni wingi wa heshima, ambao, kwa njia, haupo kwa Kiingereza.

Kwa mfano, katika lugha zingine, unaposema wewe, unamtumia wewe kwa umoja, na unamtumia wewe kwa wingi au mtu mzee. Hiyo ni kama wingi wa heshima. Tena, Kiingereza hakina.

Ipo katika lugha zingine. Kwa hivyo, Mungu anajiambia, kimsingi, na tufanye watu— kitu kile kile na wingi wa kujifikiria.

Wengine wanasema inaelekeza kwenye Utatu. Tena, Utatu ni dhana ya kitheolojia ya kibiblia ambayo huendelezwa unapoangalia Mwanzo hadi Ufunuo. Huwezi kusema iko hapa katika Mwanzo.

Kama baadhi ya watu wanavyopendekeza, kwa sababu una roho. Na kisha, bila shaka, una John mmoja, mmoja anayezungumzia jua. Ndiyo.

Kwa hivyo, tunajua kwamba kuna Utatu, lakini haijathibitishwa au kuonyeshwa katika maandishi haya. Kwa kweli, nilisikia kwenye redio wakati mmoja mtu ambaye nitabaki bila jina. Kwa kweli alisema hivyo kwa sababu kwa Kiebrania, wingi huanza kutoka tatu na kuendelea.

Hii inaonyesha kwamba huu ni Utatu. Nami ni kama, hapana, mwanafunzi mmoja wa Kiebrania, ninakuambia kwamba hiyo si kweli. Tena, Utatu, huku, kama tunavyojua, tukiangalia nyuma kwa kusoma Biblia kutoka kulia kwenda kushoto, tunajua kwamba Utatu ulihusika katika uumbaji.

Lakini hatuwezi kuthibitisha Utatu kutoka Mwanzo 1. Na wengine wanasema ilikuwa mahakama ya mbinguni, kama ilivyo katika Ayubu, kwa mfano. Tena, hatuwezi kujua kwa uhakika, lakini hizi ndizo dhana tofauti.

Sasa, tunachojua ni kwamba Mungu anasema, na tumfanye mtu kwa mfano wetu. Kwa hivyo, inamaanisha nini kuwa katika mfano wa Mungu? Kilatini kwa hilo lingekuwa Imago Dei, ambayo inaonekana tofauti sana, haswa kanisani na katika baba wa kanisa.

Kwanza kabisa, ni umoja wa kisaikolojia, unaohusisha akili na mwili. Kwa hivyo, tunajua hii haimaanishi nini. Haimaanishi kwamba Mungu ana mwili.

Mungu ni roho, hana kikomo na mkamilifu. Kwa hivyo, inaposema kwamba tuumbe wengi kwa mfano wetu, haimaanishi kwamba Mungu ana mwili. Lakini inamaanisha kwamba anasema kwamba nataka wanadamu wawe waaminifu na wawakilishi wa kutosha, wakimaanisha viumbe wenye mantiki, maadili, na kiroho.

Kwa maneno mengine, Mungu anasema kwamba nataka kumfanya mtu tofauti na wanyama. Unaona, wanyama wameumbwa kwa silika. Wanadamu wameumbwa kwa mfano wa Mungu wakiwa na akili timamu.

Tunaweza kufikiria kimaadili. Tunajua tofauti kati ya mema na mabaya na viumbe vya kiroho. Tuko katika uhusiano na; tunaishi katika uhusiano na, Mungu.

Kwa hivyo, sisi ni viumbe wenye akili timamu. Tunafikiri; kwa mfano, wanyama wameumbwa na silika, lakini hawafikirii kuhusu kufikiri. Tuna uwezo wa kufikiri.

Kwa mfano, Mungu alimpa beaver hekima ya kutengeneza bwawa. Lakini huoni beaver kwenye mtandao jinsi ya kujenga bwawa bora. Namaanisha, ikiwa unafanya hivyo, tafuta msaada.

Wanadamu wenye maadili mema, tunajua tofauti kati ya mema na mabaya. Nilidhani nilifundisha Agano la Kale na maadili katika mfumo wa magereza. Lakini sijawahi, unajua, gereza lilikuwa limejaa watu.

Sijawahi kufundisha gerezani kwa ajili ya mbwa au paka. Kwa nini isiwe hivyo? Naam, kwa sababu hawana uwezo wa kimaadili. Hatuwawajibiki.

Na, bila shaka, viumbe vya kiroho, Mungu tangu mwanzo, alitaka kuwa katika uhusiano na Adamu na Hawa na kuwa na ushirika nao. Kwa hivyo, kuumbwa kwa mfano wa Mungu kunamaanisha kwamba sisi ni viumbe wenye akili, maadili, na kiroho. Pia anamaanisha kwamba sisi ni viumbe hai na kwamba sisi ni wawakilishi wa mamlaka.

Hii ina maana kwamba wakati huo, kwa mfano, kama mfalme angetawala eneo kubwa, ni wazi, hangeweza kuwa mahali pamoja kwa wakati mmoja. Kwa hivyo, angeweka sheria zenye sanamu yake na kisha kuziweka katika himaya yote. Kwa

hivyo, ikiwa mtu angekuja na kusema, mfalme ni nani hapa? Wangesema, hii hapa picha ya mfalme.

Na jambo lile lile, Mungu huwafanya wanadamu kuwa wawakilishi. Tunapaswa kuwa wawakilishi wake duniani. Na tena, hii inaendana vyema na kile Yesu anachosema katika Mathayo 28.

Kwa hivyo, hili ni muhimu sana. Ninapoanza madarasa, mimi huwaambia wanafunzi kwamba wana thamani ya ndani. Sio kwa sababu ya kile unachoweza kufanya, jinsi unavyoonekana, au pointi ngapi unazopata.

Una thamani ya ndani kwa sababu umeumbwa kwa mfano wa Mungu. Biblia inasema mwanamume na mwanamke . Aliwaumba. Hebu fikiria tunachoweza kubishana nacho sasa hivi darasani kuhusu jambo hili la msingi sana.

Kwa hivyo, tunapokataa ukweli wa Biblia, tunapaswa kuubadilisha na kitu kingine, yaani uongo. Kwa hivyo, vita dhidi ya Shetani, kwa sababu yeye ndiye baba wa uongo, vinaendelea. Na tunahitaji kupigana nao kwa ukweli wa neno la Mungu.

Kwa hivyo, ukweli kwamba Mungu ndiye muumbaji ni muhimu sana kwa sababu anatufundisha Mungu ni nani. Mungu ni mtu ambaye ana akili na utashi, ni mwenye uwezo wote, anaweza kufanya chochote, ni mwema, na anaumba vitu vizuri. Kwa hivyo, anaposema hili ni zuri, zuri, zuri sana, si kauli tu. Ni kauli ya maadili.

Na anazungumzia kuhusu Mungu mwema anayewapa viumbe wake vitu vizuri. Yeye ni mkuu kuliko maumbile. Katika Enuma Elish, miungu ni sehemu ya uumbaji.

Katika hadithi ya uumbaji katika Mwanzo, Mungu yuko juu ya uumbaji. Anazungumza uumbaji kwa mpangilio na kuwepo. Mungu ni mkuu kuliko maumbile.

Yeye ndiye muumba na mtegemezi wa uhai na uumbaji wote. Mungu haombi tu kisha anaondoka. Mungu anahusika sana katika uumbaji wake, kama tunavyoona katika uhusiano wake na Adamu na Hawa.

Wanadamu wameumbwa kwa mfano wa Mungu, na ni maalum. Tena, Yesu alikufa kwa ajili ya kabila la Adamu. Kwa hivyo, hilo linafanya iwe muhimu sana kwamba Adamu awe mhusika wa kihistoria na si mtu wa kujifanya tu.

Pia, huwezi kubishana kwamba, kama baadhi ya watu wanavyosema, kuna mageuzi ya imani ya Mungu, na Adamu aliibuka kote ulimwenguni. Hilo ni tatizo na swali la ni lini sura ya Mungu iliingia kwa wanadamu ikiwa ndivyo ilivyo. Na kisha ni Adamu gani kati ya Adamu ambaye Yesu alikufa? Paulo anasema wazi kwamba Yesu alikufa kwa ajili ya jamii ya Adamu. Asili haijazwa na roho za Mungu bali ni kiumbe kilichoumbwa na Mungu.

Haipaswi kuabudiwa. Na watu walifanya nini? Walifanya hivyo hasa. Waliabudu uumbaji na kiumbe badala ya muumbaji.

Tunapoangalia Agano Jipya, tunaona kwamba Mungu Baba, Mwana, na Roho Mtakatifu walihusika katika uumbaji. Tena, Yohana 1 iko wazi sana kuhusu hilo. 1 Wakorintho 8:6 na kisha, bila shaka, kifungu cha Wakolosai kinachozungumzia uungu wa Kristo.

Muhimu sana tunapozungumzia uumbaji. Wakolosai 1, kuanzia mstari wa 15, inasema, Yeye, akizungumzia Yesu, ndiye mfano wa Mungu asiyeonekana, mzaliwa wa kwanza wa viumbe vyote. Kwa kuwa katika Yeye vitu vyote viliumbwa, vilivyo mbinguni na duniani, vinavyoonekana na visivyoonekana, ikiwa ni viti vya enzi, au usultani, au enzi, au mamlaka.

Vitu vyote viliumbwa kupitia Yeye na kwa ajili Yake. Kwa hivyo, una lugha nyingi za uumbaji hapa katika Agano Jipya. Mungu hujifunua kupitia maandiko, na Mungu hujifunua kupitia maumbile.

Kama Augustine alivyosema, Mungu aliandika vitabu viwili, Biblia na uumbaji. Na unaweza kuangalia vyote viwili na kumuona Mungu. Hayo ndiyo yote tuliyo nayo katika Warumi 1, ambayo ni maandishi ya kawaida yanayozungumzia kile ambacho Augustine alikiita ufunuo wa jumla.

Kitu kile kile ambacho baadaye Aquinas alichukua na kuendeleza hoja yake ya kuwepo kwa Mungu. Warumi 1:18 inasema, Kwa maana ghadhabu ya Mungu imedhihirishwa kutoka mbinguni juu ya uasi wote na uovu wa wanadamu, waipingao kweli kwa udhalimu wao. Kinachoweza kujulikana kumhusu Mungu ni dhahiri kwao kwa sababu Mungu amewadhahirishia.

Kwa maana sifa zake zisizoonekana, yaani uweza wake wa milele na asili yake ya kimungu, zimeonekana wazi tangu kuumbwa kwa ulimwengu katika vitu vilivyoundwa, kwa hivyo hazina udhuru. Kwa hivyo, Mungu hujifunua kupitia neno lake na kupitia asili. Kwa hivyo, kuhusu mambo ya vitendo katika huduma yetu, tunahitaji kuhubiri na kufundisha uumbaji kwa sababu ni msingi wa imani zetu na mtindo wetu wa maisha.

Wakati mwingine, watu huwaambia waumini wapya, tunapaswa kuanza kusoma Injili ya Yohana. Naam, Yohana hutegemea Mwanzo kwa uelewa. Kwa hivyo, njia bora ya kufanya hivyo ni kuanza na Mwanzo na hatimaye kwenda kwa Yohana.

Kwa hivyo, huu ni uumbaji wa aina gani? Kuna tafsiri chache linapokuja suala la maandishi ya Mwanzo. Mojawapo ni kutoka kwa uumbaji wa Kilatini, uumbaji halisi

wa siku sita. Neno yom katika Agano la Kale, linapobadilishwa na kivumishi cha nambari, daima humaanisha kipindi cha saa 24.

Hakuna ubaguzi katika hili. Kwa hivyo, usemi, kulikuwa jioni, kulikuwa asubuhi, unaonyesha hilo. Ushahidi wa ndani kutoka kwa Pentateuki labda ndio bora zaidi, ambao upo katika Amri Kumi, ambapo Mungu anatoa amri ya nne na anasema katika Kutoka 20, kuanzia mstari wa 8, Ikumbuke siku ya Sabato uitakase.

Siku sita, fanya kazi na ufanye kazi yako yote, lakini siku ya saba ni Sabato ya Bwana, Mungu wako. Siku hiyo usifanye kazi yoyote, wewe, wala mwanao, wala binti yako, wala mjakazi wako, wala mtumwa wako, wala mnyama wako wa kufugwa, wala mgeni aliye ndani ya malango yako. Kisha anasema, kwa maana kwa siku sita Bwana alifanya mbingu, na nchi, na bahari, na vyote vilivyomo, akastarehe siku ya saba.

Kwa hivyo , Bwana aliibariki siku ya Sabato na kuitakasa. Kwa hivyo, fikiria kuwa sehemu ya kundi linalotoka Misri. Unasikia haya kwa mara ya kwanza.

Kwa maana kwa siku sita, Bwana aliumba mbingu na dunia. Je, ungeelewa hili tofauti na siku sita zilizopita? Kama ungeishi wakati wa Daudi, je, ungeelewa hilo kitu kingine chochote isipokuwa siku sita? Kama ungeishi wakati wa Yesu? Kwa hivyo labda katika karne ya 19, wanatheolojia wa Ujerumani hatimaye waliona mwanga, na waligundua kwamba kwa kweli haimanishi siku sita. Sijui.

Wale wanaokataa simulizi la Biblia na wanataka kuunganisha Biblia na nadharia ya mageuzi ya Darwin wanasema, hapana, njia bora ya kuelewa ni mageuzi ya itikadi ya Mungu. Mungu kweli aliumba ulimwengu kupitia mchakato wa mageuzi. Kwa hivyo, unapoangalia Mwanzo, unapaswa kuangalia tu ni nani aliyeumba, si jinsi alivyofanya.

Wanamageuzi wa imani ya Mungu wanaamini katika mageuzi ya kikaboni au madogo kutoka molekuli hadi binadamu na mageuzi madogo kutoka kwa sokwe hadi binadamu na wanatafsiri Mwanzo 1 kwa njia ya kiistiari. Sasa, tunapaswa kukubali kwamba kuna mageuzi. Sasa, mageuzi yanamaanisha tu mabadiliko baada ya muda.

Kwa mfano, ukiangalia katika historia, ukiangalia historia ya mababu zangu, mimi ni mrefu kuliko mababu zangu miaka 100 iliyopita. Mwanangu ni mrefu kuliko mimi. Kwa hivyo, mageuko ndani ya spishi hutokea wakati wote.

Lakini hakuna ushahidi wa mageuko kutoka kwa sokwe hadi kwa mwanadamu. Kwa hivyo tena, tunapaswa kuwa thabiti ikiwa tunataka kufanya hivi. Kwa hivyo, mfumo wa mageuko wa kitheisti unafanywa, tena, katika kujaribu kutuliza kinachoitwa jumuiya ya kisayansi na kusema, tazama, Darwin yuko sahihi, na Biblia iko sahihi.

Hebu tujaribu kuifanya iendane. Lakini unapofanya hivyo, kwa kweli, unachofanya ni lazima uondoe simulizi la kibiblia. Dhana nyingine ni nadharia ya enzi ya siku ambayo pia inaruhusu mfumo fulani wa mageuko kufanya kazi.

Na wanasema kwamba Mungu aliumba ulimwengu, lakini Yom inawakilisha enzi au kipindi cha wakati kisichojulikana. Na hii ni kweli kwa maana kwamba Yom inaweza kumaanisha hivyo. Kwa hivyo, ukiangalia katika maandiko, Yom inaweza kumaanisha kipindi cha saa 24, lakini pia inaweza kumaanisha kipindi cha wakati kisichojulikana.

Kwa kweli, hata hutumika kuunda akaunti kama hizo. Ukiangalia katika Mwanzo sura ya 2, Na mbingu na nchi zikamalizika, na jeshi lake lote. Na siku ya saba, Mungu akamaliza kazi aliyoifanya.

Akastarehe siku ya saba kutokana na kazi yake yote aliyoifanya. Kwa hivyo, Mungu akaibariki siku ya saba na kuitakasa kwa sababu katika hiyo, Mungu alistarehe kutokana na kazi yake yote. Na kisha mstari wa 4 unasema, Hivi ndivyo vizazi vya mbingu na nchi ambapo ziliumbwa katika siku ambayo Bwana Mungu aliumba dunia na mbingu.

Kwa hivyo, hata katika simulizi la uumbaji, neno siku linamaanisha kipindi kirefu cha wakati. Kwa hivyo, pia tunalo hilo katika fasihi ya kinabii. Yoeli 2:1 inazungumzia siku ya Bwana.

Sasa, tena, tunapoitazama siku ya Bwana, tunajua hiyo si kipindi cha saa 24, lakini ni kipindi kirefu cha muda. Kwa hivyo, wanasema nadharia ya umri wa mchana inaweza kufaa hapa kuruhusu vipindi virefu vya muda. Tatizo ni moja ya matatizo ni kwamba ukiruhusu umri wa mchana, Kwa kuwa una jioni na asubuhi, ikiwa una umri wa mchana, pia lazima uwe na umri wa usiku.

Kwa hivyo, hilo linaingiaje katika akaunti? Kisha wengine katika mjadala wa Mwanzo 1 wanapendekeza kwamba kuna pengo kati ya 1.1 na 1.2 ambapo wanafikiri jambo baya lilitokea kati ya hapo mwanzo Mungu aliumba mbingu na dunia, na kisha dunia ilikuwa ukiwa na utupu. Na usemi huo, tohu ivohu, bila umbo na utupu, inaonekana mara nyingine katika Yeremia kuashiria aina fulani ya lugha ya hukumu. Kwa hivyo ndiyo maana wengine wanasema, ona, jambo lazima lilitokea kati ya 1:1 na 1:2. Wanaita hii nadharia ya pengo, na pia hiyo inaruhusu kwa muda mrefu, na inaruhusu kwa uumbaji wa zamani wa dunia, kwa kusema.

Tena, tuna wainjilisti hapa kuhusu jinsi wanavyotafsiri Mwanzo, na tunaweza kuruhusu utofauti fulani mradi tu hatukubaliani kwa njia ya ustaarabu, inayozingatia Kristo. Lakini Mwanzo ni mwanzo tu, na inatuambia tu kuhusu mwanzo wa jinsi Mungu alivyoumba. Tukiangalia jinsi Agano la Kale linavyoendelea, kuna mengi zaidi kuhusu Mungu Muumba katika sehemu nyingine ya Agano la Kale kuliko tulivyo nayo katika Mwanzo.

Wasomi wanaamini kwamba Ayubu ni mojawapo ya vitabu vya kale zaidi katika Agano la Kale kuhusu lugha. Kwa hivyo, katika kitabu cha Ayubu, Ayubu anamwakilisha Mungu kama Mungu Muumba. Na unayo haya katika sura ya 28, ambayo ni wimbo wa hekima kwa kimsingi Mungu Muumba.

Nitasoma mistari michache hapa, kuanzia mstari wa 23. Mungu anaelewa njia ya kufika huko, naye anajua mahali pake. Kwa maana anatazama hadi miisho ya dunia na kuona kila kitu chini ya mbingu.

Alipoupa upepo uzito wake na kuyagawanya maji kwa kipimo alipoweka amri kwa ajili ya mvua na njia kwa ajili ya umeme wa radi, ndipo alipoiona na kuitangaza, akaithibitisha na kuichunguza, na kumwambia mwanadamu, Tazama, kumcha Bwana ndiyo hekima, na kujitenga na uovu ndiyo ufahamu. Una lugha nyingi kutoka Mwanzo hapa katika Ayubu. Na bila shaka, Mungu anapozungumza mwisho wa Ayubu, baadhi ya watu husema Mungu anampa Ayubu jaribio lenye maswali kama 70, na inaonekana, Ayubu anashindwa jaribio hilo.

Lakini kinachovutia hapa mwishoni mwa Ayubu, Mungu hajibu maswali yoyote ya Ayubu. Anachofanya ni kujifunua kama Mungu Muumba. Anasema, Tazama, ulikuwa wapi nilipoweka misingi ya dunia? Niambie kama una ufahamu.

Ni nani aliyeamua vipimo vyake? Unajua. Au ni nani aliyenyoosha kamba juu yake? Anazungumzia uzuri wa mpangilio alioumba. Anazungumzia utukufu wa wanyama hawa aliowaumba siku ya sita.

Hiyo ndiyo unayo hapa kuhusu behemothi, Leviathani. Unajua, watu huniuliza, Dinosauri waliumbwa lini? Kulingana na Biblia, waliumbwa siku ya sita ya uumbaji. Tazama, behemothi, niliyemuumba, kama nilivyokuumba wewe, hula majani kama ng'ombe.

Tazama, nguvu zake ziko viunoni mwake, na nguvu zake ziko kwenye misuli ya tumbo lake. Hufanya mkia wake kuwa mgumu kama mwerezi. Mishipa ya mapaja yake imeunganishwa pamoja.

Mifupa yake ni mirija ya shaba, na viungo vyake ni kama fito za chuma. Yeye ndiye kazi ya kwanza ya Mungu. Yeye aliyeumba, na amlete karibu na upanga wake.

Kwa maana milima hutoa chakula chake, ambapo wanyama wote wa porini huchoza. Na hoja hapa katika Ayubu ni kwamba Mungu anajifunua tena, na anajifunua kama Mungu Muumba. Hii isingekuwa kazi ya mtu mwingine yeyote.

Na lazima upende mwisho wa Ayubu, kwa sababu Ayubu anafika mwisho na kusema, Ninajua ya kuwa unaweza kufanya mambo yote. Hatimaye, anamwona Mungu. Nilisikia habari zako kwa kusikia kwa sikio, lakini sasa jicho langu linakuona.

Kwa hivyo, najidharau na kutubu katika mavumbi na majivu. Tunapomwona Mungu kama alivyo hasa, tunapaswa kusema kama Isaya: Ole wangu, ole wangu kwa maana mimi siko. Hivyo ndivyo Ayubu anavyofanya.

Ninajidharau na kutubu katika mavumbi na majivu. Katika kitabu cha Zaburi na Mithali, Mungu anaelezewa kama Mungu Muumba. Ukiangalia katika Zaburi ya 8, na ulinganifu uliopo na Mwanzo 1, fikiria lugha yote uliyo nayo hapa kutoka Mwanzo 1. Ee Bwana, Bwana wetu, jinsi jina lako lilivyo tukufu duniani kote.

Umesema utukufu ulio juu ya mbingu. Kwa hivyo katika mstari mmoja tu, una wazo la dunia, una wazo la mbingu. Una neno katika mstari wa 2, lililoanzishwa.

Hicho ni kitenzi cha uumbaji. Mungu anapoweka, hicho ni kitenzi cha uumbaji. Sio tu bara katika mstari wa 1 wa sura ya 1 ya Mwanzo.

Hiyo ni kuumba, ambayo, kwa njia, ni Mungu pekee anayefanya hivyo, lakini huiweka, hiyo ni kitenzi kingine cha uumbaji, kun au yatsar , kuunda. Vyote hivyo ni vitenzi vya uumbaji vinavyoonekana kote katika Maandiko. Ninapoangalia kazi ya mbingu zako, kazi ya vidole vyako, mwezi, nyota, naona una ulinganifu huu wote na Mwanzo 1. Una ndege na kondoo na ng'ombe na wanyama.

Zote zinarudi kwenye Mwanzo 1, na kisha mtunga-zaburi anahitimisha, Ee Bwana, Bwana wetu, jina lako ni tukufu jinsi gani duniani kote. Mungu aliumbaje? Zaburi 33, 6 inatuambia, Kwa neno la Bwana mbingu zilifanyika, na kwa pumzi ya kinywa chake matendo yao yote. Unaona, Mungu hakuhitaji malighafi.

Inasema hapa Mungu alizungumza na kuwepo, naye akawa. Tena, fikiria kuhusu hadithi zingine zinazoitwa za uumbaji kutoka mataifa mengine. Unajua, Marduk alihitaji mwili wa Tiamat ili kuumba.

Noom alihitaji udongo ili kuumba. Una haya yote, lakini katika simulizi la Mwanzo, Mungu husema neno likawapo. Na mtunga-zaburi anatambua hili anaposema, Kwa neno la Bwana mbingu zilifanyika na kwa pumzi ya kinywa chake majeshi yake yote yalifanyika.

Una ukuu wa Yahweh katika Zaburi 89. Na kisha, nilipokuwa katika Utatu nikisoma hili na Dkt. Dick Averbeck, nilisoma Zaburi 104. Tazama Zaburi 104.

Una lugha inayorejea Mwanzo. Baadhi ya lugha hii inarejea Mwanzo 1. Baadhi inaweza kurudi Mwanzo 6 hadi 9 na simulizi la gharika. Lakini yote ni lugha hii ya uumbaji na Mungu akiwa muumbaji.

Hakukuwa na watu wasioamini Mungu katika maandiko yake. Watu hawa wote walijua Mungu alikuwa nani na kwamba alikuwa muumba wa Mungu. Hawakukataa kamwe ukweli kwamba Mungu alikuwa muumbaji.

Na hivyo mtunga-zaburi anasema, Umhimidi Bwana, Ee nafsi yangu. Ee Bwana, Mungu wangu, wewe ni mkuu sana. Umevikwa fahari na utukufu, Umejifunika kwa nuru na vazi, Umezitandaza mbingu kama hema.

Tena, lugha ya uumbaji. Zaidi kuhusu kile Mungu anachofanya katika Ayubu, Zaburi, na Mithali, ambazo unazo katika Mwanzo. Na, bila shaka, katika Mithali, lugha ya uumbaji.

Kwa njia, Mithali imejaa theolojia ya uumbaji. Lakini hasa wito wa hekima, wa hekima ya mwanamke, katika sura ya 8. Bwana aliniumba mwanzoni mwa kazi yake, mwanzo wa matendo yake ya kale. Zamani zilizopita, niliwekwa hapo mwanzo kabla ya mwanzo wa dunia.

Wakati hapakuwa na kina, nilizaliwa. Wakati hapakuwa na chemchemi zilizojaa maji, kabla milima haijaumbwa, kabla ya vilima, nilizaliwa kabla hajaiumba dunia na uwanja wake. Alipouweka imara ulimwengu.

Tena, kitenzi kile kile cha uumbaji anachokianzisha. Na tena, una lugha hii ya uumbaji, uumbaji wakati wote. Manabii, manabii walijua hilo.

Kwa hivyo, angalia mwendelezo wa Mungu kama muumbaji. Uko katika aina zote za kazi. Tunapomfikia Isaya, Mungu anaelezewa kama, sasa tunajua Isaya anamzungumzia Mungu, Yahweh, kama Mtakatifu wa Israeli.

Huo ndio usemi wake anaoupenda zaidi. Lakini ukiangalia katika sura ya 40, yeye ndiye boreh , muumba, yule anayeumba. Barah kuumba, boreh , mshiriki wa hilo, yule anayeumba.

Kwa hivyo, yeye si mwokozi tu, pia ni muumbaji. Na una hili tena na tena. Katika Isaya 40, kwa mfano, mistari ya 25, yeye ni Mtakatifu katika mstari wa 21.

Na kisha yeye ndiye anayeumba katika mstari wa 26. Anajali kuhusu ubinadamu. Ni nani huyu anayejali kuhusu ubinadamu? Ni Bwana aliyumba mbingu na kuzitandaza.

Mimi ndimi Bwana. Ni Mungu yule yule. Mungu anayeokoa ndiye Mungu anayeumba, na Mungu anayeumba ndiye Mungu anayeokoa.

Tena, anatumia lugha ya uumbaji katika 44:24. Bwana, Mkombozi wako, aliyekuumba tumboni, asema hivi. Tazama, wazo la utakatifu wa uzima linatokana moja kwa moja na Maandiko.

Yeye ndiye Mungu anayeumba—mstari mwingine wa uumbaji. Hatukuumbwa, hatujaumbwa kama, unajua, kama mmea wa nne huko Detroit, unajua, kwenye mstari wa kusanyiko.

Hapana, sisi binafsi tumeumbwa kwa mkono wa Mungu. Na ndiyo maana tuna thamani ya ndani. Na, bila shaka, yeye ndiye pekee, kupitia Mungu, 48, 18.

Kwa maana asema hivi Bwana, Mungu, yeye aumbaye. Yeye ndiye Mungu aliyekuumba dunia na mbingu, ndiye aliyezifanya imara.

Hakuiumba tupu, bali aliumba ili ikaliwe na watu. Mimi ndimi Bwana.

Na kisha, tena, hadithi ya uumbaji katika Mwanzo inaishia na siku ya Sabato. Barth, Karl Barth anasema kwamba wanadamu wamealikwa kushiriki katika pumziko la Mungu, si katika kazi ya uumbaji ya Mungu. Sasa, Mungu anatupa hekima ya kuumba, lakini anaturalika katika pumziko lake.

Enuma Elish inaishia na ujenzi wa mahali patakatifu. Mungu hatakasi mahali. Anatakasa wakati.

Anaifanya siku ya Sabato na kusema, itakaseni. Mwandishi wa Waebrania, katika sura ya 4, anazungumzia kuhusu mapumziko ambayo tunaweza kuingia tu tunapokuwa na uhusiano sahihi na Yesu Kristo. Kwa hivyo tunapofika kwenye Agano Jipya, je, tuna Mungu mpya, tofauti? Hapana.

Waandishi wa Agano Jipya, wanapozungumza kuhusu Mungu, wanazungumza kuhusu Mungu Muumba. Yeye ndiye yule yule. Yesu anapoulizwa kuhusu talaka na kuo tena, Yesu anajibu, unajua, Musa alikuruhusu kufanya hivyo kwa sababu ya ugumu wa mioyo yako.

Lakini tangu mwanzo wa uumbaji, Mungu aliwaumba mwanamume na mwanamke. Kwa hivyo, ndiyo maana ni muhimu kurudi kwenye muundo wa asili. Tena, yote yanayotokea katika jamii ya leo, unajua, yanamaanisha nini? Sisi ni nani? Je, sisi ni mwanamume na mwanamke? Je, kuna ndoa kati ya hili na hili? Lazima turudi kwenye uumbaji.

Lazima turudi kwenye Mwanzo. Na Yesu hatoi Mungu tofauti. Ni Mungu yule yule, Mungu muumbaji, ambaye ndiye Mungu yule yule aliyemtuma mwanawe Yesu Kristo afe kwa ajili ya dhambi zetu.

Nilinukuu mapema kutoka Warumi 1. Mungu anajifunua katika maandiko, na Mungu anajifunua katika asili, nguvu zake za milele, na asili yake ya uungu. Inasema walimjua Mungu. Unaweza kujua kwamba kuna Mungu kwa kutazama uumbaji wake.

Shida ni kwamba huwezi kukubali. Kwa hivyo, baadhi ya watu hawakubali kwa sababu ya ukosefu wao wa imani. Creatio ex nihilo, uumbaji kutoka kwa kitu chochote, ulikuwa neno lililobuniwa na Augustine.

Na, bila shaka, tulizungumzia Zaburi 33: kwa nguvu ya Bwana, neno la Bwana, mbingu ziliumbwa. Na Mungu hakuhitaji malighafi, kwa hivyo aliumba kutoka kwa kitu chochote. 1 Timotheo 2, anapozungumzia mambo ndani ya kanisa, anazungumzia Adamu kuumbwa kwanza, kisha Hawa.

Waandishi wa Agano Jipya wanazungumzia kuhusu uumbaji wa Adamu na Hawa. Hawaruhusu nadharia yoyote ya mageuzi kutokea. Tunapomfikia Yesu na uumbaji, unajua hadithi katika Marko sura ya 4, Yesu akituliza dhoruba kwenye Bahari ya Galilaya.

Wanafunzi wanauliza, huyu ni nani? Huyu ni nani? Hata upepo na bahari vinamtii. Huyu ni nani? Walipaswa kuhitimisha nini? Walipaswa kuhitimisha kwamba huyu ni Mungu. Huyu ni Mungu, na huyu ni Mungu muumbaji.

Na Mungu anajifunua kama hivyo. Na Yesu anajifunua kama muumbaji. 1 Wakorintho 8, Mungu mmoja, Bwana mmoja.

Tena, nilisoma kutoka Wakolosai 1, ukuu wa Kristo. Hapo mwanzo kulikuwako Neno, naye Neno alikuwa pamoja na Mungu, naye Neno alikuwa Mungu. Yohana anaandika, tena, anarudi mwanzo.

Hapo mwanzo kulikuwa na neno. Anafanya ulinganifu dhahiri na Mwanzo 1. Na kisha Yesu anapata shida katika Yohana 8 anapobishana na Mafarisayo na kusema, kabla ya Ibrahimu kuwako, mimi niko. Anajifanya Mungu.

Na ndiyo maana walitaka kumpiga mawe hadi afe. Lakini Yesu ni Mungu, na anajifunua kama hivyo. Lakini Biblia haizungumzii tu kuhusu uumbaji, inazungumzia ahadi ya uumbaji mpya.

Isaya 65, kwa maana tazama, naumba mbingu mpya na dunia mpya. Isaya anazungumzia kuhusu hiyo miaka 750 kabla ya Yesu. Na katika kitabu cha Ufunuo, Yohana anasema, Niliona mbingu mpya na dunia mpya.

Kwa hivyo ni wazi kwamba Agano la Kale, ambalo linaanza kuzungumzia eskatolojia, halimo katika Agano Jipya. Agano la Kale halizungumzii tu kuhusu kuja kwa kwanza kwa Yesu. Agano la Kale linazungumzia kuja kwa pili kwa Yesu.

Na ni muhimu sana kuwatenganisha hao. Niliona mbingu mpya na dunia mpya. Mungu Muumba amekuwa akifanya kazi tangu mwanzo hadi mwisho wa historia.

Ndiyo maana ni makosa kusema, ee, Mungu aliumba tu, kisha akaweka kila kitu katika mwendo, kisha akatuacha peke yetu. Hapana, hapana, hapana. Mungu si Mungu Muumba tu.

Yeye ni Mungu mtegemezi anayehusika katika kila kipengele cha maisha yetu. Mungu ndiye Mungu Muumba.

Huyu ni Dkt. Tiberius Rata katika mafundisho yake kuhusu Theolojia ya Agano la Kale. Hii ni kipindi cha 2, Mungu kama Muumba.